

Schimbarea legii educației - vendeta mediocrității (Changing the Education Law – Vendetta of the Mediocrity)

MIRCEA PENȚIA

Institutul Național de Fizică și Inginerie Nucleară – Horia Hulubei, Măgurele – București

Introduction of an adequate law that will allow normal development of the educational and research system in Romania encounters a series of hurdles and oppositions from those who see their interests and undeserved advantages threatened. Such a law would allow Romanian education and research to be comparable and perform at the levels of similar systems of developed countries. It is not understood that placing of, let's say, Romanian universities in the top 500 in the world is not simply an objective of a bureaucratic five-year plan, but it would encourage and stimulate the value of performance, both for professors and researchers, and for students. The lessons of the past were forgotten too quickly; a past when political adversaries were labeled as "enemies of the people" that had to be eliminated at all cost, while "comrades" had to be promoted also at all cost, including "legally" awarding them official certificates.

1. Educația și cercetarea nu au caracter național

În urmă cu câteva zile, am primit un e-mail foarte sugestiv pentru caracterizarea deformării bunului simț la tipul de "om nou", creat în urma experimentului comunist de peste 50 de ani din România și care nu a dispărut de pe aceste meleaguri, ba chiar caută să se perpetueze și să se dezvolte. Acest fapt mi-a sugerat aplecarea spre o analiză a căilor întortocheate pe care a apucat-o sistemul național de învățământ și cercetare înainte și după ce s-a reconectat la "main stream"-ul internațional al învățământului și cercetării mondiale.

Învățământul și cercetarea, în special din științele naturale, nu au caracter național, nu se poate vorbi de știința noastră și știința lor. Aceasta nu se dezvoltă în afara unor confruntări, colaborări și evaluări internaționale. Doar la noi se mai pot, încă, lua în discuție și analiza activități pseudoștiințifice, fără publicații în reviste de circulație internațională, sau cu publicații în reviste locale invizibile, fără colectiv de referenți de specialitate care să poată aprecia, în cunoștință de cauză, gradul de noutate și aportul real științific al lucrărilor.

Să vedem, înainte de toate, ce spunea însă textul primit prin e-mail, la care am făcut unele mici adăugiri și comentarii personale.

2. Experimentul socialist – eșec total

"Un profesor de economie de la un colegiu din Suedia a declarat că nu a picat vreodată pe cineva la

examen, dar a picat o dată o grupă întreagă. Acea grupă a insistat că socialismul este funcțional și că nimeni nu ar trebui să fie sărac și nimeni bogat, toată lumea EGALA!

Profesorul le-a spus "OK, vom face cu grupa aceasta un experiment asupra socialismului. După fiecare test se va face media tuturor notelor și fiecare va primi aceeași notă, astfel încât niciunul nu va pica și niciunul nu va primi nota 10".

După primul test, notele au fost adunate și împărțite la numărul de studenți și toți au primit, astfel, nota 8. Studenții care au studiat mai mult au fost supărați, dar cei care au învățat mai puțin au fost bucuroși peste măsură.

Cum cel de-al doilea test se apropia, studenții care studiaseră puțin au învățat și mai puțin, iar cei care studiaseră mai mult și-au spus că și ei vor o "pomană", așa încât și ei au studiat mai puțin. De data asta, media celui de-al doilea test a fost 6. Nimeni nu mai era fericit.

Când s-a trecut la al treilea test, media notelor a fost 4.

Notele nu au fost crescătoare, deoarece au apărut certurile, acuzațiile, ura și nimeni nu a vrut să învețe pentru beneficiul altuia. Ce să-i faci, asta este natura umană, nu s-a născut "omul nou" care să muncească mult, fără să fie răsplătit corespunzător. Spre marea surpriză a tuturor studenților, toți au picat.

Profesorul le-a spus că socialismul va eșua în final deoarece, spre deosebire de capitalism, unde recompensa este cu atât mai mare cu cât rezultatele

sunt mai bune, în cazul socialismului, când recompensa este confiscată, nimeni nu va mai fi interesat să ajungă la rezultate de succes.

Cu alte cuvinte, “nu se poate legifera ca săracul să fie liber, iar bogatul cu libertatea îngrădită”. Ceea ce primește cineva fără a munci, trebuie produs de altcineva, care însă nu mai este recompensat corespunzător muncii efectuate. Statul nu poate da cuiva ceva fără să fi luat mai înainte de la altcineva. La nivelul statului, avem de-a face cu o organizare de tip “joc de sumă nulă”. Aici totul este cuantificat, măsurat în bani. Producția trebuie să fie egală cu consumul.

Când jumătate din populație vede că poate să nu muncească, deoarece cealaltă jumătate va avea grijă de ea, iar când jumătatea care a muncit realizează că nu are sens să mai muncească, pentru că alții sunt beneficiarii muncii lor, acesta este sfârșitul oricărei națiuni. Nu poți multiplica bogăția divizând-o.”

3. Cercetarea științifică în context social

Să vedem acum unde se încadrează producția științifică și dacă poate fi ea evaluată și măsurată în bani, ca celelalte activități umane.

Societățile umane actuale s-au creat, organizat și dezvoltat având la bază spiritul biblic al adevărului și minciunii, al luptei între bine și rău, între lumină și întuneric. Orice ideologie serioasă, bine fundamentată, privește societatea în plenitudinea ei, ca un organism viu, bine articulat, căruia îi trebuie asigurată legături, corelații între diversele *segmente sociale* (învățământ, cercetare, industrie, agricultură, sănătate, cultură, artă, etc.), conducând la dezvoltarea armonioasă a acestora, astfel încât producția, specifică fiecăreia din ele, să fie apreciată și utilă societății ca întreg. Aceste legături sunt în mod normal asigurate prin căile de comunicație în marea lor majoritate, natural stabilite. De aceea, revendicarea unei politici coerente (îmi repugnă termenul, folosit și când trebuie și când nu trebuie), în vederea transformării societății românești, de la una dezvoltată contra naturii, la alta conformă cu natura umană, a devenit aproape de nelipsit în România.

Producția științifică este o activitate cu risc economic. Nu tot ce se produce ajunge să aibă, mai devreme sau mai târziu, eficiență economică. Ea nu se poate planifica și realiza pe bandă. În procesul de formare și dezvoltare, cunoștințele și rezultatele științifice se fac cunoscute în primul rând prin publicare, când devin accesibile tuturor celor care le pot înțelege și aprecia valoarea. Abia după ce aceste cunoștințe ajung la maturitate, încât pot fi cuprinse și descrise formal, li se dă un ambalaj și o descriere adecvată, abia atunci ele devin transmisibile și pot fi

preluate de alte domenii mai largi de activitate. Ele încep să fie folosite de cercetătorii din domeniul aplicativ, ajung să se concretizeze în invenții, inovații și ajung secrete de producție, ca, în final, să se vândă pe bani grei sub formă de patente sau licențe. Abia acum li se poate evalua eficiența economică.

Fără, însă, o bază largă de cunoștințe fundamentale, cu specialiști în stare să sesizeze și să înțeleagă cele mai noi realizări pe plan mondial, știința națională rămâne în permanență la remorca celei mondiale. Atunci când aceste cunoștințe ajung în faza de secrete de producție, nu ne rămâne decât să facem apel la patente și invenții, pe care însă trebuie să le plătim cu bani grei.

4. Învățământul și cercetarea științifică românească la cumpănă

După zeci de ani de promovare a “marilor cuceriri” ale societății socialiste multilateral dezvoltate și de creare a “omului nou”, s-a ajuns la crearea unei societăți dezvoltate anormal, contra naturii, la pervertirea valorilor, la transformarea răului în bine, la transformarea justiției în injustiție, la perturbarea mersului “înainte”. Acum “înainte” este o direcție complet arbitrară, este pur și simplu funcție de orientarea celui ce face enunțul. S-a ajuns a se acredita, cu patalama la mână, ca “valori naționale”, șmecheria, hoția, corupția, să nu mai vorbesc de furt sau minciună, ajungând chiar la crimă, dacă acestea slujesc unor interese personale sau de grup. În lipsa unor legi coerente (iar mă zgârie pe creier), în lipsa unei justiții care să facă puțină curățenie, să aleagă grâul de neghină, acționează legea junglei, legea intereselor de clan, mafiot, legea bunului plac, în cele din urmă.

În învățământ și cercetare s-a ajuns să se facă acreditări și numiri în diverse funcții ierarhice, nu atât pe baza meritelor, cinstit și corect documentate, cât mai degrabă pe baza unor documente obținute incorect, pentru merite și calificări inexistente.

Nu este de mirare că statul comunist s-a declarat, de la început, în afara preceptelor biblice. Astfel că nimic nu l-a mai oprit să te mintă, să te fure, iar pentru a legifera nedreptățile comise, impune alte principii de drept. A trecut la naționalizarea proprietăților, la furtul produsului muncii individului și apoi la redistribuția acestor bunuri. Se decretează “cine nu este cu noi, este împotriva noastră”, se pornește “lupta de clasă”, se stabilesc “dușmanii poporului”, “exploatorii”, “capitaliștii” etc. Se limitează inițiativa personală, se limitează libertatea de mișcare și gândire, se trece la planificare centralizată, inclusiv se stabilesc parametri de perfor-

manță, fără însă a stimula performanța. Încercările interne de reabilitare a unor valori adevărate, în contradicție cu cele impuse ajung să creeze un climat de dezbinare, de lupte interne, profund dăunător schim-bului de informații și dezbateri științifice, ca major stimulent intelectual. Nesesizarea acestor pericole, ba mai mult, antrenarea în asemenea controverse, face ca prin dezbinare să se asigure atingerea scopului: controlul și stăpânirea unor grupuri sociale ce nu pot fi direct politizate.

Reacția populației a fost pe măsură, s-a trecut de la furtul de bunuri de la locul de muncă și apoi schimburi în natură, până la fabricarea de diplome și titluri de atestare sau consacrare, fără acoperire. La nivelele mai înalte ale ierarhiei, s-a înlocuit meritocrația cu sistemul de “pile” și relații. Pentru unii era mai profitabil, dispuși fiind chiar să își sacrifice viața personală, ca să își servească șeful, iar pentru cei ajunși șefi se decreta, pur și simplu, valoarea: “cine trebuie, merită”.

În exemplul nostru de mai sus cu examinarea studenților, experiența socialistă s-a îmbogățit substanțial, ea nu se oprea doar la penalizarea leneșilor prin nepromovarea examenelor. S-a trecut la dezvoltări mai elaborate, mai sofisticate de fraudare a testelor și examenelor, începând de la copiate și până la complicități cu personalul care realiza corectarea lucrărilor. S-a ajuns apoi chiar la acuzarea personalului didactic de existența unui grad prea scăzut de promovabilitate, cu impunerea prin plan, a unui nivel minim obligator de promovări. Este ca și cum ai cere unor sportivi, realizarea în competiții internaționale de performanțe stabilite prin plan, iar nu stimularea antrenorilor și a sportivilor pentru rezultate deosebite, ca și cum i-ai cere prin plan, unui individ oarecare să ia locul întâi la olimpiada de fizică. În același fel se cerea prin plan, obținerea unui număr de absolvenți cu diplomă sau de doctori în științe.

Soluția s-a găsit repede: modificarea criteriilor de evaluare și promovare, prin coborârea ștachetei și deconectarea de criteriile internaționale. Ca urmare, asemenea sarcini au fost realizate relativ ușor și chiar depășite cu “succes”. Așa s-a ajuns ca persoane fără școală și pregătirea necesară să devină “Acad. Prof. Dr. Inginer de renume mondial”.

În lipsa recunoașterii criteriilor, evaluărilor și aprecierilor la nivel internațional, se încearcă din nou aplicarea unor metode “originale” de evaluare pentru producția și rezultatele științifice autohtone. După încercările anterioare de a așeza procesul de evaluare a elevilor, studenților, a cercetătorilor, precum și a școlilor, universităților și a institutelor de cercetare pe linia valorilor autentice, cei vizați au reacționat vehement. Soluția: schimbarea legii, ca vendeta a mediocrității.